

רע"פ 9042/17 - היאם עאבד נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 9042/17

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקשת: היאם עאבד

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים, מיום 6.11.2017, בעפ"ג 19387-08-17, שניתן על ידי כב' השופטים: י' נועם - סג"נ; ר' פרידמן-פלדמן; ו-א' אברבנאל

בשם המבקש: עו"ד אלון קריטי

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים, שניתן על ידי כב' הרכב השופטים: י' נועם - סג"נ; ר' פרידמן-פלדמן; ו-א' אברבנאל, בעפ"ג 19387-08-17, מיום 6.11.2017. בגדרו של פסק הדין התקבל ערעורה של המשיבה על החלטתו של בית משפט השלום בירושלים, בת"פ 26865-10-14 (כב' השופט א' סלע), להימנע מהרשעה של המבקשת.

רקע והליכים קודמים

עמוד 1

2. נגד המבקשת הוגש, ביום 19.10.2014, כתב אישום לבית משפט השלום בירושלים, במסגרתו יוחסו לה עבירות של התפרעות, לפי סעיף 152 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); ושל תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 274(1)(2) לחוק העונשין. מעובדות כתב האישום עולה, כי ביום 1.7.2014 בסמוך לשעה 10:00, שהו מספר שוטרים ליד שער המג'לס בכניסה להר הבית, וביניהם השוטרת לירון ניצקו (להלן: לירון) והשוטר אגומס בלא"י (להלן: בלא"י), וזאת במסגרת תפקידם "לצורך סינון הנכנסים לרחבת הר הבית". במקום נמצאו מספר נשים וביניהן המבקשת, שביקשו להיכנס לרחבת ההר, חרף בקשת השוטרים שלא לעשות כן, והדיפתן של הנשים לאחור. בשלב כלשהו, חשדה לירון כי אחת הנשים מנסה לחטוף את נשקה, ולפיכך היא הדפה אותה לאחור, "ובמקום החלה להתפתח המולה". תוך כדי כך, החלה המבקשת להתפרע, וכאשר לירון הדפה אותה, נטלה המבקשת מדוכן שהיה בסמוך "כדור בדולח" עשוי זכוכית ומתכת, וזרקה אותו לכיוונה של לירון. לירון עצמה הספיקה להתחמק מפגיעתו של כדור הבדולח, אך זה פגע בפניו של בלא"י שעמד מאחורי לירון.

3. המבקשת כפרה בביצוע העבירות שיוחסו לה, והורשעה בעבירה של תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, לאחר ניהול משפט הוכחות. בית משפט השלום החליט, עם זאת, לזכות את המבקשת מעבירת ההתפרעות שיוחסה לה בכתב האישום. בהכרעת דינו, מיום 25.10.2016, דחה בית משפט השלום את טענת המבקשת לפיה היא השליכה את כדור הבדולח "מתוך לחץ, פחד והגנה עצמית, מבלי לראות להיכן זרקה". בית משפט השלום קבע, בהקשר זה, כי המבקשת השליכה את כדור הבדולח כפעולה שנבעה מכעס כלפי השוטרים, "וכלפי יחסם כנגדה". לאור האמור, נקבע כי המבקשת "אכן התכוונה לתקוף את השוטרים, אשר ביקשו לפנותה מהאזור, בכך שהשליכה לעברם את החפץ". אשר לשלב שקדם לתקיפתם של השוטרים כמפורט לעיל, קבע בית משפט השלום כי לא הוצגו בפניו ראיות מספיקות על מנת להוכיח כי המבקשת נטלה חלק בהתפרעות, ולפיכך הוחלט לזכותה מעבירה זו.

4. ביום 10.7.2017, נגזר דינה של המבקשת בבית משפט השלום בירושלים. גזר הדין ניתן על ידי כב' השופט א' סלע, בעוד שהכרעת הדין ניתנה על ידי כב' השופט א' קורנהאוזר. בפתח גזר דינו, עמד בית משפט השלום על האמור בתסקיר מבחן שהוגש בעניינה של המבקשת. המבקשת היא כבת 27 שנים, רווקה, המתגוררת לסירוגין בבית משפחת מוצאה בשפרעם ובדירה שכורה בבאר שבע. בשנת 2015, סיימה המבקשת לימודי תואר בהוראה, ומתחילת חודש מרץ 2017 היא עובדת כמורה בבית ספר "אורט מולדה אלאטרש" בבאר שבע. המבקשת קיבלה אחריות על העבירה בה הורשעה, והביעה חרטה ובושה על עצם מעורבותה בפלילים. עוד עולה מהתסקיר, כי מדובר בבחורה ללא דפוסי התנהגות או מחשבה עבריינים, והיא בעלת עולם ערכים נורמטיבי וחיובי. המבקשת אינה נזקקת להתערבות טיפולית, ולפיכך אין המלצה טיפולית בתסקיר. לסיכום, הומלץ בתסקיר להימנע מהרשעה וזאת לנוכח גילה הצעיר של המבקשת, תפקודה התקין לאורך שנים, וההשלכות הצפויות להרשעתה בדין "על המשך העסקתה במערכת החינוך". עוד הומלץ להטיל על המבקשת צו של"צ בעבודות מזכירות, ב"מרכז הקהילתי שפרעם".

5. בית משפט השלום החליט לאמץ את המלצת שירות המבחן ולבטל את הרשעתה של המבקשת. בית המשפט ציין, כי גם בעבירה שעניינה תקיפת שוטרים בנסיבות מחמירות, יש להבחין בין מקרים שונים של תקיפת שוטר, "בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה ומקרה". לשיטתו של בית משפט השלום, אין דומה מקרה של תקיפת שוטר, במסגרת אירוע של הפרות סדר והתפרעות, למקרה שבו מדובר בתקיפה "מתוך תגובת כעס ספונטנית ורגעית". בנוסף, אין דומה מקרה של תקיפה מכוונת של שוטר, תוך שהעבריינין "עומד עם פניו לשוטר", לבין מי שמשליך ללא הבחנה חפץ מזדמן שהגיע לידו, "מבלי לתת את הדעת על התוצאות החמורות העלולות לבוא ממעשיו". אשר לנסיבותיה האישיות של המבקשת, ציין בית משפט השלום כי מדובר בצעירה העושה את צעדיה הראשונים בתחום ההוראה, ועד לאירוע וגם לאחריו, היא ניהלה ומנהלת אורח חיים נורמטיבי. עוד נקבע, כי גם אם נכונה טענת המשיבה כי ההרשעה לא תמנע מהמבקשת

להמשיך ולעסוק בהוראה, אין מקום בנסיבות העניין "להותיר את הרשעתה על כנה". לפיכך, הוחלט על ביטול הרשעתה של המבקשת, ובית משפט השלום השית עליה 200 שעות של צ"צ, ב"מרכז הקהילתי שפרעם".

6. המשיבה לא השלימה עם קביעתו של בית משפט השלום כי יש לבטל את הרשעתה של המבקשת, והגישה ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים. בפסק דינו, מיום 6.11.2017, קיבל בית המשפט המחוזי את ערעור המשיבה והחליט להרשיע את המבקשת בעבירה שיוחסה לה, מבלי להתערב בעונש. בית המשפט המחוזי ציין בפסק דינו, כי המבקשת ביצעה עבירה חמורה במהותה ובנסיבות ביצועה, וזאת לנוכח התעוזה שהפגינה, עת השליכה לעבר השוטרים כדור בדולח, שפגע באחד מהם בפניו. חומרת המעשה באה לידי ביטוי "בהיבט של פגיעה בגורמי אכיפת החוק והסדר הציבורי, בפרט כאשר הדבר נעשה במקום רגיש בקרבת הכניסה להר הבית". לפיכך, נקבע כי נסיבות ביצוע העבירה אינן מאפשרות "לוותר" על ההרשעה, מבלי לפגוע בשיקולי ענישה אחרים, הנוגעים לאינטרס הציבורי. בית המשפט המחוזי הוסיף וקבע, כי במקרה דנן אף לא הוכח נזק קונקרטי העלול להיגרם למבקשת בשל הרשעתה, שכן לא הוכח כי הרשעה בדין תשלול ממנה את האפשרות לעסוק בתחום ההוראה. בנוסף קבע בית המשפט המחוזי, כי "יש להניח כי התאמתה של [המבקשת] לכל תפקיד ומשרה תיבחן לאחר בחינת מכלול השיקולים הרלוונטיים". לאור האמור, התקבל ערעורה של המשיבה כמפורט לעיל.

הבקשה לרשות ערעור

7. בבקשה לרשות ערעור המונחת לפני נטען, כי בית המשפט המחוזי התעלם מקביעות שונות בפסיקה, לפיהם אין צורך להוכיח קיומו של נזק קונקרטי. נטען בנוסף, כי גם בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997) (להלן: הלכת כתב) התווסף קריטריון מפי השופט (כתוארו אז) ש' לוי, לפיו יש להתחשב גם בדימוי העצמי של הנאשם. במקרה דנן, כך נטען, יש רגליים לסברה כי עצם הרשעתה של המבקשת תגרום "להשפעה מזיקה" על תלמידיה של המבקשת, עד כי קיים חשש שהיא תאבד את רישיון ההוראה. עוד נטען, כי יש להעניק למבקשת רשות ערעור בשל החשש כי ייגרם לה עיוות דין, ככל שההרשעה תיוותר על כנה.

דין והכרעה

8. הלכה ידועה היא, כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" שמורה למקרים חריגים בלבד, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך; או למקרים בהם עולה חשש ממשי מפני עיוות דין מהותי או אי צדק שנגרם למבקש (רע"פ 2882/17 לאור נ' מדינת ישראל (15.6.2017) (להלן: עניין לאור); רע"פ 4072/17 חלפון נ' עיריית תל אביב (13.6.2017); רע"פ 3311/17 קשוע נ' מדינת ישראל (12.6.2017)). כפי שציינתי, לא אחת, הלכה זו שרירה וקיימת גם כאשר מוגשת בקשת רשות ערעור המעלה טענות הנוגעות להימנעות מהרשעה, וזאת ככל שעסקינן ביישום קונקרטי של הלכת כתב (ראו, למשל, רע"פ 1728/17 פלוני נ' מדינת ישראל (10.3.2017); רע"פ 8627/12 הנסב נ' מדינת ישראל (31.12.2012); רע"פ 9118/12 פריגין נ' מדינת ישראל (1.1.2013)). לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובצרופותיה, הגעתי לכלל מסקנה כי, חרף הכסות העקרונית שמנסה המבקשת לעטות על בקשתה, הרי שלאמיתו של דבר הבקשה אינה מעלה כל שאלה משפטית עקרונית או נושא בעל השלכות רחבות, מעבר לעניינה הפרטי של המבקשת. בנוסף, לא מצאתי כי נגרם למבקשת עיוות דין מהותי או חוסר צדק, המצדיקים מתן רשות ערעור. די בטעמים אלה כדי להביא לדחיית

9. למעלה מן הצורך אומר את זאת. כפי שצינתי בעניין לאור,

"ככלל, הימנעות מהרשעתו של נאשם אשר נקבע כי ביצע עבירה, תיעשה במשורה, והיא שמורה למקרים חריגים בלבד, ובהתקיימם של שני תנאים מצטברים: 'ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים'" (הלכת כתב; וראו גם החלטותי ברע"פ 1931/15 מויסקו נ' מדינת ישראל (26.3.2015); ורע"פ 5100/14 מסארווה נ' מדינת ישראל (28.7.2014)).

אוסף עוד, כי הדרישה להוכחת נזק קונקרטי עולה כחוט השני בפסיקתו של בית משפט זה, והקריטריון המוצע על ידי המבקשת, שעניינו פגיעה בדימוי העצמי של הנאשם, אינו מקובל ואין לא כל אחיזה בהלכה הפסוקה.

10. בעניינינו, וכפי שקבע בצדק בית המשפט המחוזי, טיב העבירה שביצעה המבקשת, תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, אינו מאפשר "לוותר" על הרשעה. זאת, בעיקר בשים לב לנסיבות ביצוע העבירה, הכוללות פגיעה פיזית בראשו של שוטר, והמקום הרגיש שבו התבצעה, היינו: בשער הכניסה לרחבת הר הבית. בכך ניתן היה לסיים את הדין בנושא הבקשה להימנעות מהרשעה (השוו לעניין לאור, שבו אי עמידה בקריטריון הראשון הוביל להרשעה, למרות קיומו של נזק קונקרטי). ואולם, גם התנאי השני אינו מתקיים בעניינה של המבקשת, שכן לא ניתן להצביע על נזק קונקרטי העלול להיגרם למבקשת בעקבות הרשעתה, וכאמור ההשפעה על התלמידים והפגיעה בדימוייה העצמי, אינם מהווים קריטריונים מוכרים להימנעות מהרשעה.

11. לאור האמור, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, ט' בטבת התשע"ח (27.12.2017).

שׁוֹפֵט